

Svar på skriftligt spørsmål SSS 678/2021 rd

Svar på skriftligt spørsmål om vårdpersonalens användning av patientuppgifter i inlärningsyfte

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørsmål SS 678/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Tiina Elo /gröna:

Hur ämnar regeringen i ljuset av biträdande dataombudsmannens beslut säkerställa att vårdpersonalens yrkesutvecklingsmöjligheter och patientsäkerheten tryggas utan att patienternas dataskydd äventyras?

Som svar på detta spørsmål anför jag följande:

Förhållandet mellan läkare och patient har varit konfidentiellt sedan den hippokratiska eden. Detta återspeglas också i patientlagen, vars huvudregel är att uppgifterna i journalhandlingarna är sekretessbelagda. Det betonas särskilt av regleringen i 13 § 2 mom. i patientlagen där det konstateras att en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården eller någon annan som arbetar vid en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller utför uppdrag för den får inte utan patientens skriftliga samtycke till utomstående lämna sådana uppgifter som ingår i journalhandlingarna. Om patienten saknar förutsättningar att bedöma betydelsen av ett sådant samtycke, får uppgifterna lämnas med skriftligt samtycke av patientens lagliga företrädare. I patientlagen avses med utomstående andra personer än de som deltar i vården av patienten eller i uppgifter i anslutning därtill i den berörda verksamhetsenheten eller på dess uppdrag. Tystnadsplikten kvarstår efter det anställningsförhållandet eller uppdraget har upphört. Även till exempel i klientuppgiftslagen är grunderna för hanteringen och behandlingen av patientuppgifter att patientrelationen har säkerställts datatekniskt.

Ändamålsbundenhet är en av de viktigaste principerna i EU:s dataskyddsförordning. Personuppgifter, såsom patientuppgifter, ska samlas in för särskilda, uttryckliga och lagliga ändamål och får inte senare behandlas på ett sätt som inte är förenligt med dessa ändamål; senare behandling för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål skall inte anses vara oförenlig med de ursprungliga ändamålen. I patientlagen fastställs att journalhandlingar är handlingar eller tekniska dokument som används, uppgörs eller inkommer i samband med att en patient får vård eller vården ordnas och som innehåller uppgifter om patientens hälsotillstånd eller andra personliga uppgifter. Enligt patientlagen ska en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården anteckna sådana uppgifter i journalhandlingar som behövs för att ordna, planera, tillhandahålla och följa upp vården och behandlingen av en patient.

I den gällande lagstiftningen har det inte separat föreskrivits exakt när vårdrelationen börjar eller när den upphör. I vissa situationer, till exempel vid vård i serie, gäller vårdrelationen under en längre tid. Dessutom fortsätter vårdrelationen vid långvariga hälsoproblem/servicebehov, till ex-

empel vid behandling av kroniska sjukdomar eller hos patienter med flera sjukdomar, och kontinuiteten i vården är ofta en förutsättning för god vård. Tanken på att vårdrelationen ska anknyta till endast en mycket begränsad episod kan kanske passa in i den specialiserade sjukvården, men passar extremt dåligt för en fungerande primärvård. Kontinuiteten har också konstaterats vara nyttig på många sätt i vetenskapliga undersökningar och en förbättring av den är till exempel ett av målen för programmet Framtidens social- och hälsocentral.

Om vårdrelationen har upphört, vilket biträdande dataombudsmannen hade bedömt i sitt beslut, kan den yrkesutbildade person som behandlat patienten inte med stöd av gällande lagstiftning följa patientens fortsatta vård för att få respons på följderna av de vårdbeslut som han eller hon fattat med tanke på sin yrkesutveckling.

Om vårdförhållandet är i kraft bör man separat försäkra sig om huruvida patientlagen möjliggör behandling av patientuppgifter för yrkesutveckling. Det finns olika tolkningar i denna fråga. Behandling av patientuppgifter i yrkesutvecklingssyfte nämns inte i patientlagen, utan där konstateras endast de uppgifter som behövs för att ordna, planera, tillhandahålla och följa upp vården och behandlingen av en patient.

Social- och hälsovårdsministeriet har inlett en totalreform av lagstiftningen om informationshantering inom social- och hälsovården. I samband med det andra skedet av beredningen av totalreformen är det möjligt att juridiskt bedöma syftet med behandlingen som konstaterats i biträdande dataombudsmannens beslut. Dessutom är det i samband med beredningen möjligt att överväga om det ska finnas närmare bestämmelser om vårdrelationen och dess giltighet.

Helsingfors 20.12.2021

Familje- och omsorgsminister Krista Kiuru